

Kopytníci a sloni

Luděk Čulík, Radek Hlávka, Jiří Hrubý

Chocholaty červené Natali a Brain krátce po prvním spojení (lč)

V roce 2010 se stáda kopytníků rozrostla o 193 mlád'at ve 30 druzích a 36 formách. Během roku byla stáda doplněna o nové jedince. Byli dovezeni: 1,0 chocholotka červená, 1,0 zebra damarská, 1,3 voduška znamenaná, 1,0 kudu velký, 0,1 žirafa Rothschildova a další. Na jaře letošního roku byl zprovozněn nový, 10 000 m² velký výběh, který tvoří součást nového komplexu Safari-kemp. Africké safari letos obývalo 160 kopytníků a 24 ptáků.

Významné odchovy

V roce 2010 se stáda kopytníků rozrostla o 193 mlád'at ve 30 druzích a 36 formách. Mezi významná narození patří 6 adaxů, 10 antilop koňských, 7 antilop losích, 7 antilop skákavých, 1 antilopa vraná, 1 bahnivec horský, 4 buvoli kaferští, 3 buvolci běločelý, 8 gazel dama, 2 dikdici Kirkovi, 4 impaly, 16 kudu malých, 10 kudu velkých, 1 nosorožec dvourohý, 10 nyal nížinných, 3 pakoni běloocasí, 4 pakoni bělobradí, 12 sitatung, 3 přímorožci arabští, 3 oryxí šavlorozí, 4 zebry bezhrbivé, 3 zebry Chapmanovy, 4 žirafy Rothschildovy a 4 žirafy síťované. Významným úspěchem bylo i narození 4 oslů somálských a samičky bongo na konci roku.

Nová zvířata v zoo

Chovné skupiny byly v letošním roce doplněny o nové, geneticky potřebné jedince. Během roku bylo dovezeno: 0,1 zebra Chapmanova ze Zoo Liberec, 1,0 zebra damarská ze Zoo Krefeld, 1,0 prase savanové ze Zoo Magdeburg, 0,1 prase savano-

vé ze Zoo Colchester, 0,1 žirafa Rothschildova ze Zoo Liberec, 1,1 voduška zname-
naná ze Zoo TP Berlin, 0,2 voduška znameaná ze Zoo Marwell, 1,0 antilopa vraná
ze Zoo Schmiding, 0,2 bongo ze Zoo Liberec (ukončená deponace našich zvířat), 1,0
antilopa skákavá ze Zoo Port St. Pere, 1,0 kudu velký také ze Zoo Port St. Pere, 1,0
buvolec běločelý ze Zoo Kolmarden, 1,0 pakuň bělobradý ze Zoo Arnhem, 1,0 cho-
cholotka červená ze Zoo Lodž a nakonec 1,0 buvol kaferský z rakouského Melku,
z privátního chovu pana Gundackera.

Sloni

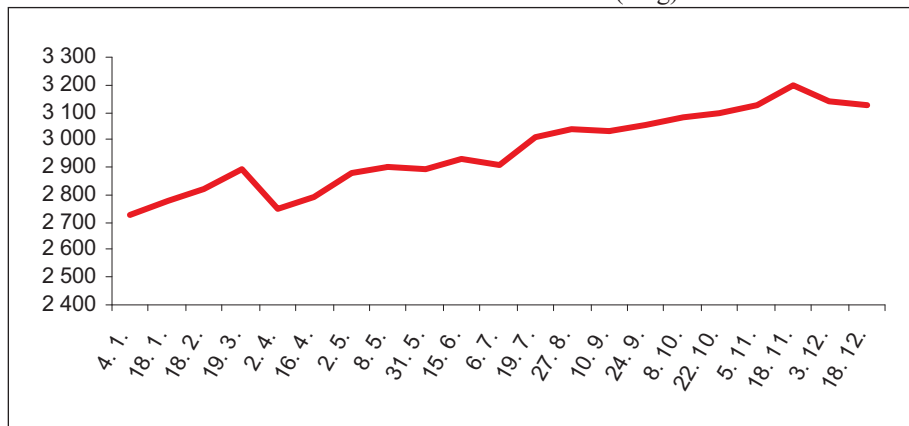
V chovu slonů afrických nedošlo v letošním roce k žádným významným změnám. Hlavní důraz byl kladen na pokračování začlenění mladého samce Kito, který přišel v červnu loňského roku ze Zoo Colchester, do skupiny našich dvou adultních samic, a jeho perfektní výcvik v chráněném kontaktu. Od podzimu předešlého roku byl samec umístěn v pavilonu Africká savana se samicemi, kde každý slon měl k dispozici vlastní box. Bohužel se začal projevovat jeho mladický temperament, a proto jeho držení v tomto pavilonu začalo být problémové. Z tohoto důvodu byl na jaře přestěhován zpět do pavilonu sloního samce. Pravidelným vážením byl sledován jeho růst (viz graf).

Výcvik samce Kito se ukázal jako zásadní při léčbě zánětu zubní pulpy obou klů, který se podařilo potlačit každodenní dlouhodobou antibiotickou léčbou. Stejně jako u samic, je u tohoto samce prováděno pravidelné ošetřování kopytek a nášlapné plochy nohou i nácvik odběru krve z ušní žíly. Ke zlepšení kondice a jako prevence různých chorob byl do krmné dávky všech tří slonů přidán vitamín C v přípravku C-compositum® a kloubní preparát Nutri Horse Chondro®.

Dobrou kondici i zdravotní stav našich slonů ocenili i účastníci Třetího sloního pracovního setkání (The Third Elephant Workshop), který se uskutečnil v naší zoo ve dnech 3.–5. 5. 2010.

V letošním roce též byly zahájeny práce na rozšíření výběhu slonů zbořením tzv. domečků a vybudování kontaktní stěny pro sloního samce.

Graf růstu hmotnosti sloního samce Kito v roce 2010 (v kg)

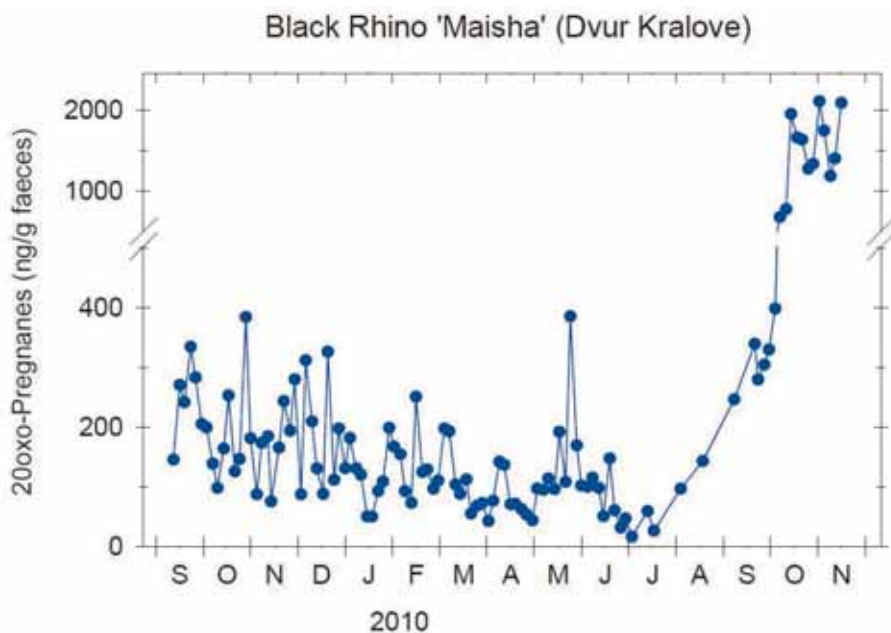
Nosorožci

Po velmi náročném roce plném změn, byl rok 2010 na úseku nosorožců o poznání klidnější a my jsme se znovu mohli soustředit hlavně na chovatelskou činnost.

Vzhledem k odsunu všech reprodukce schopných nosorožců tuponosých se mohla naše pozornost zaměřit hlavně na skupinu nosorožců dvourohých. Zde jsme měli dvě malé samičky, které se narodily na konci roku 2009 a po roce jsou z nich krásná zdravá zvířata, která dnes již váží přes půl tuny a výborně prosperují. V roce 2009 také zabřezla samice Jola a tak jsme na konci léta očekávali narození malého nosorožce. Samička Just Era se narodila 22. 9. Vše proběhlo bez komplikací a matce i jejímu mláděti se daří dobře.

Dalším nelehkým úkolem, který před námi stál, bylo uvést do reprodukce další dvě mladé samice Etoshu a Maishu spojené s mladým samcem Davem, který k nám přišel z Krefeldu. Využili jsme tak odsunu nosorožců tuponosých a přemístili jsme toto tri do největšího výběhu nového pavilonu. Dostali k dispozici výběh cca 2 500 m² a přestože jsou nosorožci dvourozí převážně samotářská zvířata, tak jsme se vzhledem k jejich mládí rozhodli vytvořit z nich malou skupinu. Přes nemalé počáteční potíže se nám podařilo tento plán realizovat a tak bylo toto trio celé léto k vidění v našem největším nosorožčím výběhu. Zde došlo také několikrát k páření Davu s oběma samicemi, což vyústilo v zabřeznutí samice Maishy, které se po rozboru vzorků trusu v institutu ve Vídni potvrdilo začátkem podzimu. Davu pak ještě začátkem září znovu pářil samici Etoshu.

Graf potvrzující březost Maishy (F. Schwarzenberger 2010)

Další samicí, u které se již dlouhodobě snažíme o reprodukci, je Jane Lee. Ta po předčasném porodu v roce 2007 ještě stále nezabřezla a to i přes změnu samce a úspěšné spojování a páření.

Ve skupině nosorožců tuponosých došlo pouze k jedné změně: v dubnu byl přivezen samec Natal. Jedná se o nosorožce tuponosého jižního. Natal se do naší zoo vrátil po dlouhých 26 letech. V roce 1973 byl odchycen v Jihoafrické republice a převezen do naší zoo. O rok později byl přesunut do Zoo Ostrava. Zde strávil většinu života se samicí. Ta před několika lety uhynula. V naší zoo Natal psychicky pookřál zřejmě proto, že je držen v kontaktu s našimi dvěma samicemi severní formy. Vzhledem k chystané přestavbě pavilonu v ostravské zoo musel být převezen jinam. My jsme měli, po odsunu části našich zvířat do Afriky, dostatek prostoru pro jeho ustájení.

V Ol Pejeta v Keni dále pokračoval projekt na záchranu severních tuponosých nosorožců. Zvířata se dobře aklimatizovala a byla rozdělena do dvou párů a umístěna do větších výběhů. K samci Súdánovi a samici Nájín bylo přidáno několik samic nosorožců tuponosých jižních, zatímco samec Suni a samice Fatu zůstali sami spolu v menším výběhu v blízkosti bomby. Po analýzách vzorků trusu bylo zjištěno, že hlavně samice Fatu opět začala cyklovat, a tak vše zatím probíhá dle plánu.

Zebry a osli somálští

V chovu oslů somálských bylo v letošním roce dosaženo významného chovatelského úspěchu. Všechny čtyři chovné samice porodily a úspěšně odchovaly mláďata. Navíc byl i poměr pohlaví u mláďat příznivý, ze čtyř jsou tři samičky.

K úspěšným porodům došlo i u zeber Chapmanových, kde se narodila tři hříbata. Chovné stádo bylo posíleno mladou nepříbuznou samicí ze Zoo Olomouc. Do této zoo na oplátku odešly u nás narozené dvě mladé samice.

Naopak v poslední době stagnuje chov zeber damarských, protože se nedařilo několik let sehnat nového chovného hřebce. Ten přišel až letos výměnou za mladou samicí ze Zoo Krefeld. Bohužel je hřebeček ještě na připouštění mladý (narozen v roce 2008), ale jeho příchod je příslibem pro chov těchto zeber v příštích letech.

K úspěšnému odchovu mláďat došlo i u zeber Böhmových. Po samci Bode, který byl v loňském roce poprvé připuštěn do skupiny, se narodili tři hřebečci. Bode je novým plemeníkem a pochází ze Zoo Wuppertal.

U posledního poddruhu stepních zeber, u zeber bezhrbátých, také došlo k odchovům mláďat. Bohužel jsme letos přišli o chovného hřebce Israele, a tak usilovně sháníme nového plemeníka pro další chov.

Ve stádě zeber Grévyho byl v letošním roce opět připuštěn náš plemenný hřebec Kuba, pocházející z Katowic, takže v příštím roce očekáváme četné porody od 10 samic.

Posledním druhem zeber, který je v naší zoo zastoupen je zebra Hartmannové. I tato skupina byla letos opět spojena s plemenným hřebcem. Je jím Nelson, který pochází z Tierparku Berlin. Také stádo těchto zeber by se v příštím roce mělo rozrůst o mláďata.

Zebry Böhmovy s mládřaty (*lč*)

Mládřata osřů somálských ve výběhu (*lč*)

Štětčkouni a prasata savanová

V tomto roce jsme se potýkali s chovatelskými problémy u štětčkounů kamerunských. Přestože byl samec a dvě samice úspěšně spojeny a došlo i k páření obou z nich, tak jsme se mláďat opět nedočkali. V průběhu roku rostl počet potyček mezi jednotlivými zvířaty a na podzim jsme je museli od sebe oddělit. Před koncem roku jsme se znovu pokoušeli o spojování, došlo i k úspěšnému páření, ale přesto před námi stojí pro příští rok velká výzva a hodně práce, abychom dosáhli úspěchu.

Skupina prasat savanových prošla rozsáhlými změnami. Samici Jesicu doplnila samice Corio, která k nám přišla ze Zoo Colchester v Anglii a samec Sherman, který dorazil ze Zoo Magdeburg v Německu. Byl tak položen základ nové chovné skupiny, u které budeme usilovat ještě o dovoz alespoň jedné mladé samice.

Hrošci liberijští

Naše skupina hrošíků navzdory naší snaze nebyla rozšířena o nové jedince, a tak jsme pokračovali v pokusech o rozmnožení zvířat, která máme k dispozici. Samec Lothar byl mnohokrát spojován s oběma samicemi a přes četné pokusy o páření, zatím úspěch v podobě narození mláďete nepřišel.

Okapi a žirafy

Rok 2010 byl pro chov okapi rokem úspěšným. Mladý samec Ewango, který byl od své matky v říjnu minulého roku oddělen, vyspěl v krásného samce a evropský koordinátor ho doporučil do Zoo Basilej, kam by měl odejít na jaře příštího roku.

Začátkem roku nám samice Etana připravila horké chvílky. Nejprve jsme u ní objevili v moči stopy cukru a počátek glukosurie a dále nás stále znepokojovala její stále se snižující hmotnost. Ve spolupráci s oddělením výživy se nám podařilo krmnou dávku pozměnit tak, že Etana začala pozvolna přibývat a cukr v moči se objevoval jen sporadicky. V červnu byla již Etana natolik zotavena, že jsme ji začali připouštět se samcem Ahadim. Toto spojování jsme prováděli až do pozdního podzimu. Když už o sebe Etana a Ahadi neměli zájem a spíše si ve výběhu vadili, rozdělili jsme je. První vzorky trusu za účelem určení březosti jsme odeslali do veterinárního institutu ve Vídni 16. 9. 2010. Hmotnost Etany byla ke konci roku již 285 kg. Křivka na grafu kopírovala stav z roku 2007, a tak jsme usoudili, že Etana je již březí. Také první vyšetření vzorků potvrzuje náš předpoklad. Další výsledky, které by definitivně měly březost potvrdit, budou k dispozici ke konci ledna příštího roku.

Stádo žiraf sít'ovaných přišlo na jedné straně o starého chovného samce Dhaifa, který uhynul v červenci ve věku 20 a půl roku a který po sobě zanechal 30 potomků. Na straně druhé se narodila čtveřice zdravých mláďat v příznivém poměru 1 samec a 3 samičky (mláďata jsou po obou samcích Dhafu a Jitu).

U žiraf Rothschildových, přibyla do stáda nová samice Nisa ze zoo Liberec, kterou jsme v rámci chovného programu s touto zoo vyměnili za naši samici Vanesu. I v tomto stádě došlo ke čtyřem porodům, všechna mláďata byla ovšem samečci. Také tento druh postihla smutná událost, když v listopadu uhynula nejstarší žirafa v České i Slovenské republice, samice Viola 2. Tato samice se dožila úctyhodného

věku 28 roků, 7 měsíců a 16 dní. Takového věku se doposud žádná jiná žirafa za celou historii chovu u nás nedožila. Viola 2 měla za svůj dlouhý život 13 mláďat, 7 samců a 6 samic.

Antilopy a tuři

Druh, u něhož nebylo v poslední době dosahováno uspokojivých výsledků v chovu, je voduška znamenáná. Z tohoto důvodu byla na osvěžení chovu přivezena nová chovná zvířata, a to mladý pár z Tierparku Berlin a dvě dospělé samice ze zoo Marwell v Anglii. Nový chovný samec je i u nyal nížinných. Narodil se v Zoo Montpellier ve Francii. Doufáme, že bude stejně plodný, jako náš předcházející samec, který koncem minulého roku uhynul stářím ve věku 11 let a 4 měsíců.

K osvěžení chovu jsme také u antilop vraných dovezli nového samce a to z rakouského Schmidingu. Ten nahradí nedávno uhynulého samce Janka.

V chovu bongo jsme po dvou letech zaznamenali opět přírůstek. Na konci provincie se narodila samička Malabi. Otcem je mladý samec Chadim, narozený v roce 2008. Jelikož se zoo v Liberci rozhodla ukončit svůj chov bongo, přišly z této zoo dvě naše samice, které tam byly deponovány. Zvláště cenná pro náš chov je samice Marramao, jediný potomek samce Yamba, který pocházel z anglické zoo v Howlets.

Významným přírůstkem roku byl dovoz samce chocholátky červené Braina ze zoo v Lodži. Tento samec, který pochází z Landau, byl úspěšně spojen s naší samicí Natali a dokonce došlo v měsíci říjnu k páření. Tyto chocholátky se vyskytují ve dvou poddruzích od Jihoafrické republiky podél východního pobřeží Afriky na sever. U nás chovaný poddruh *Cephalophus n. natalensis* zasahuje přes Mosambik až do Malawi. Dále na sever přes Tanzánii, Keňu až do Etiopie a vzácně do Somálska je areál výskytu poddruhu *Cephalophus n. harveyi*.

Ve stádě oryxů jihoafrických byl letos poprvé do stáda začleněn nový samec Dieter, pocházející z holandské zoo Beekse Bergen a po kterém očekáváme v příštím roce první mláďata.

V tomto roce se nám podařilo získat nové chovné samce do skupin kudu velkých a antilop skákavých. Oba jsou genetický poměrně cenní, protože k nám přišli ze safari parku Port st. Pere ve Francii, kam se před několika lety podařilo dovézt zvířata z volné přírody. Jinak významných chovatelských úspěchů jsme se u antilop skákavých nedočkali a naše populace stagnuje, tento trend je však celoevropským problémem a získání nových zvířat je velmi obtížné. Podobným problémům čelí i chov buvolců běločelých. I zde se nám podařilo dovézt nepřibuzného samce.

Znovu se k nám přiklonilo štěstí v chovu antilop koňských, kde se po narození devatenácti samců v řadě letos narodily tři samičky a ty nám umožní znovu částečně obnovit chovné stádo a nahradit stará zvířata. Po dvou letech jsme se znovu dočkali mláďat i u přimorožců šavlorohých. Ze čtyř narozených samic se nám podařilo tři odchovat. Tento druh je veden v Červené knize ohrožených druhů jako vyhubený v přírodě a i přes úspěšný chov v zajetí a probíhající reintrodukční program v severní Africe, se nedaří znovu obnovit původní populace. Zde však chov v zoologických zahradách sehrál podstatnou roli, protože bez nich by tento druh již dávno zmizel z naší planety.

Posledním důležitým přírůstkem byl samec buvola kaferského Marek, kterého jsme dovezli ze soukromého chovu pana Gundackera z Rakouského Melku. Marek nahradí na jaře příštího roku našeho chovného samce Arna, který poputuje do svého dalšího působiště, do Tierparku Berlín.

Výběh Safarikemp

Na jaře letošního roku byl zprovozněn nový, 10 000 m² velký výběh, který tvoří součást nového komplexu Safarikemp. Expozice slouží především návštěvníkům tohoto kempu, kteří tak mohou denně 24 hodin sledovat zvířata jak z oken bungalovů, tak z vyhlídky. V letošním roce bylo v tomto výběhu umístěno 19 kopytníků, a to především samčí skupiny. Patřily mezi ně samci antilopy koňské, zebry Grévyho, pakoně modrého a oryxe arabského. Zpočátku i trio velbloudů jednohrbých. Po delší době mohli návštěvníci spatřit v tomto výběhu i pštrosy dvouprsté, které naše zoo chová po několikaleté odmlce.

Africké safari

Africké safari bylo letos otevřeno pro veřejnost od 24. 4. do 3. 10. 2010. Druhou skladbou ani počtem zvířat se osazení výběhů mnoho nelišilo od předchozích let, a tak zde mohli návštěvníci vidět na 160 kopytníků v 13 druzích a 24 ptáků ve 3 druzích. Na vodních plochách byli pelikáni kadeřaví, pelikáni bílí a husy velké. Kolekci ptáků, jako každoročně, obohatily volně žijící volavky popelavé a kachny divoké.

V průběhu léta se v safari narodilo 7 antilop losích, 6 pakoňů běloocasých, 3 watusi, 3 zebry Chapmanovy a jedna antilopa koňská.

Sloni afričtí ve výběhu (lě)